

Forløb om undervisnings- differentiering

Introduktion

PROGRAM
FOR LØFT AF
DE FAGLIGT
SVAGESTE
ELEVER

1. Introduktion

Dette undervisningsforløb er udarbejdet til **Programmet for løft af de fagligt svageste elever**. Undervisningsforløbet supplerer de materialer, der blev udviklet til programmet i 2017. Materialet kan anvendes af alle landets skoler i arbejdet med at løfte udskolingselever i dansk. Det er tanken, at I på skolerne hver især udvælger de redskaber, der giver mest mening i jeres situation.

Undervisningsforløbet i dette materiale er et eksemplarisk forløb, som I kan anvende direkte i undervisningen.

Undervisningsdifferentiering bygger på en tanke om, at folkeskolen er for alle, men at en skoleklasse består af mange forskellige elever med forskellige forudsætninger for at deltage. Det skal undervisningen afspejle, hvis alle elever skal profitere af den.

Undervisningsforløbet i dette materiale er et forslag til en generel ramme om undervisningen, men materialet kan selvsagt ikke tage højde for den konkrete elevgruppe. Derfor er det en forudsætning for undervisningsdifferentiering, at læreren - med afsæt i klassens elever - aktivt planlægger, gennemfører og evaluerer undervisningen. God undervisning vil altid kræve, at læreren går reflektivt til værks og tilpasser undervisningen til den specifikke situation og sammenhæng, den skal fungere i. I dette materiale er undervisningen ikke rettet mod den enkelte elev, men nærmere mod eleven i fællesskabet og undervisningen skal tilrettelægges, så den rummer udfordringer for alle.

Den gode undervisning er med andre ord differentieret, idet den fokuserer på at udfordre og motivere alle elever ved at møde dem der, hvor de er. Den differentierede undervisning anerkender, at forskelle i elevgruppen er et grundvilkår (se også Viden om Undervisningsdifferentiering i grundskolen på EMU.dk).

Det primære formål med forløbet er at give eksempler på, hvordan undervisningsdifferentiering kan se ud i praksis. I kan vælge at arbejde med de specifikke opgaver i forløbet, men I kan også bruge forløbet som inspiration til, hvordan I kan undervisningsdifferentiere i andre forløb.

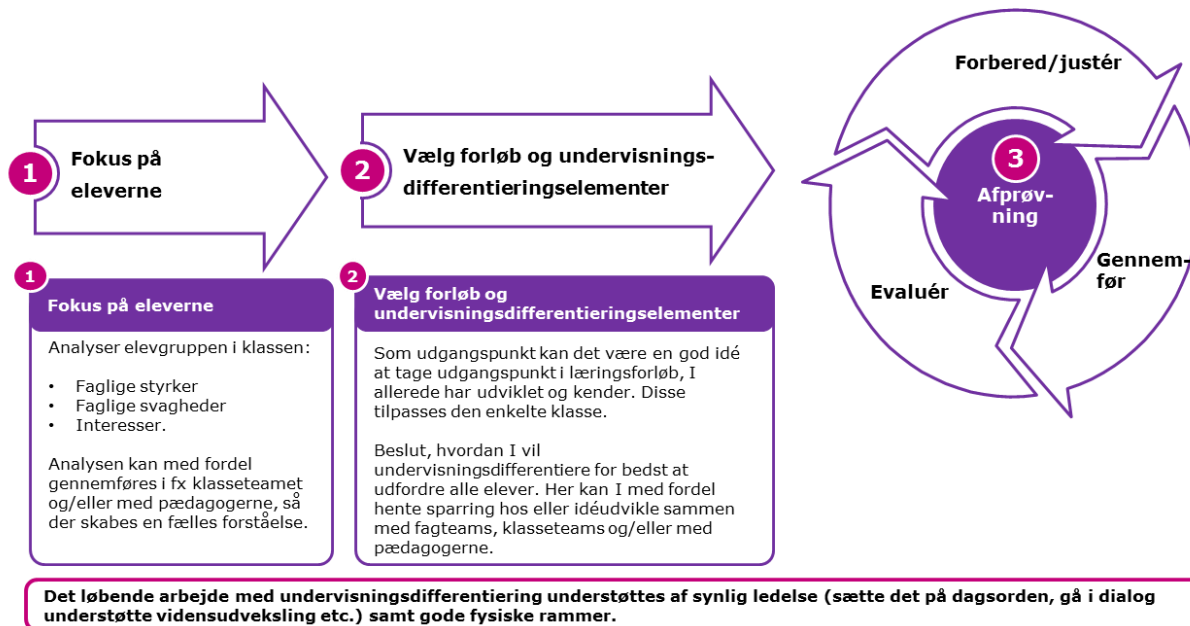
I kan hente mere inspiration til at arbejde med undervisningsdifferentiering i **det gode udviklingsforløb**, som også er udviklet til programmet for løft af de fagligt svageste elever samt fra vidensnotatet 'Undervisningsdifferentiering i grundskolen'. Det gode udviklingsforløb finder du [her](#).

EVA's vidensnotat 'Viden om Undervisningsdifferentiering' giver to overordnede råd i forhold til at arbejde med undervisningsdifferentiering:

- At skaffe sig indblik i elevernes forudsætninger og potentialer og bruge den viden til at støtte eleverne bedst muligt i deres faglige udvikling.
- Samarbejde om undervisningsdifferentiering således, at man løbende sparrer og udvikler med kolleger (både lærere og pædagoger).

I figuren nedenfor kan I se en proces for, hvordan I bedst understøtter skolens samlede arbejde med at fokusere på undervisningsdifferentiering. Figuren består af tre faser, som med fordel kan anvendes, når I ønsker at arbejde med undervisningsdifferentiering. Figuren bygger på vigtigheden af den løbende faglige sparring, hvorfor faserne foreslås gennemført i forbindelse med teammøder eller i det mindste i sparring med kolleger.

Figur 1-1: Hvordan kan arbejdet med undervisningsdifferentiering gribes an

De tre faser i undervisningsdifferentiering følger nedenfor:

1 Fokus på eleverne:

Den første opgave, når I skal arbejde med undervisningsdifferentiering, vil altid være at få et indblik i elevernes forudsætninger og potentialer.

Elever kan have og/eller vise forskellige forudsætninger og potentialer i forskellige fag og situationer. Det er derfor vigtigt, at I – lærere, pædagoger eller andre – i fællesskab skaber indblik i elevernes forudsætninger og potentialer. Konkret kan I med fordel skabe dette indblik på et teammøde, hvor I på baggrund af jeres kendskab til eleverne i fællesskab danner jer et indblik i de enkelte elever og samtidig et overblik over hele elevgruppen. På den måde kan I komme til at se nye perspektiver og muligheder i elever (se fase 1 og 2 i 'Det gode udviklingsforløb' for inspiration til, hvordan I kan skabe fokus på og fælles forståelse af elevgruppen).

Spørgsmål, man kan stille i denne fase er (se også Det gode udviklingsforløb):

- Hvad er elevernes reaktion på forskellige strukturer/didaktiske metoder i undervisningen?
- Hvad er eleverne motiveret for/hvad er deres interesser?
- Hvordan oplever eleverne sig selv i relation til lærere/pædagoger og i relation til de andre elever?
- Hvilke faglige kompetencer har eleverne?
- Hvilke sociale kompetencer har eleverne?
- Har eleverne psykiske udfordringer eller diagnoser?

2 Vælg forløb og undervisningsdifferentieringselementer

Undervisningsdifferentiering handler ikke kun om elevgruppen, men også om, hvad der fagligt og didaktisk er meningsfuldt i de konkrete undervisningsforløb. Undervisningsdifferentiering handler heller ikke

nødvendigvis om at udvikle nye forløb fra bunden. I stedet kan I tage eksisterende forløb og justere dem, så de passer til den konkrete klasse.

Ønsker I på skolen at arbejde **systematisk med at videreudvikle jeres praksis inden for undervisningsdifferentiering**, kan I eksempelvis anvende følgende modeller:

1. På skolen vælger I sammen en konkret periode (fx to uger), hvor I fokuserer systematisk på undervisningsdifferentiering. I denne periode arbejder alle med at videreudvikle, afprøve og reflektere over jeres praksis i forhold til undervisningsdifferentiering. I afsætter i perioden tid til at sparre om erfaringer mellem kolleger samt med ledelse (fx på teammøder). Når alle arbejder med at fokusere på undervisningsdifferentiering på samme tid, bliver det nemmere både at sparre med kolleger og kommunikere til elever og forældre, at dette er fokus i perioden.
2. Ovenstående kan suppleres med et fokus på et specifikt element i undervisningsdifferentiering. Det kan være relevant, hvis I som skole/team oplever, at der er specifikke elementer, I kun anvender i begrænset omfang. Når alle arbejder med samme undervisningsdifferentieringselement, bliver det nemmere at sparre med kolleger.

I det undervisningsforløb, der præsenteres i de næste kapitler, er der eksempler på, hvordan følgende undervisningsdifferentieringselementer kan inddrages i undervisningen¹:

Organisér undervisningen, så den tilgodeser elevernes forskelligheder, fx ved at:

- Give eleverne mulighed for at arbejde på forskellige måder med et givent fagligt indhold og i et tempo, der passer den enkelte
- Lade eleverne arbejde i mindre, velfungerende grupper
- Variere undervisningen, så elever møder flere måder at lære på (fx ved at veksle mellem forskellige arbejds- og undervisningsformer, flytte undervisningen ud af klasseværelset eller arbejde praktisk med virkelighedsnære problemstillinger)
- Kombinere variation med opsamlinger, der sikrer den røde tråd.

Forbered proaktive og eksemplificerende instruktioner, fx ved at:

- Strukturere undervisningens indhold tydeligt, så det bliver klart for alle elever, hvad de skal gøre, og hvordan de skal gøre det
- Forsøge at forudse, hvad der kan volde forvirring og vanskeligheder for forskellige elever og forsøge at komme dette i forkøbet i instruktionerne
- Modellere elevernes opgaver (give eksempler)
- Tilbyde forskellige indgange til arbejdet med det faglige indhold (det samme faglige indhold forklares på forskellige måder).

Overvej, hvordan eleverne kan arbejde differentieret med indhold og materialer

- Eleverne skal kunne arbejde med det samme faglige indhold på forskellige måder
- Eleverne skal kunne arbejde med forskelligt fagligt indhold
- Eleverne skal kunne arbejde selvstændigt, så læreren kan vejlede, hvor der er behov.

Formulér mål for læring og følg op med løbende evaluering, fx ved at

- Give eleverne informationer om undervisningens retning og de krav og forventninger, der stilles til dem
- Formulere individuelle mål i dialog med eleverne
- Følge op på målene gennem evaluering og give konkrete og brugbare løbende tilbagemeldinger til eleverne.

Sæt fokus på læringsmiljø, da det er tæt forbundet med differentiering

- Eleverne må være trygge ved at prøve sig frem i undervisningen og eventuelt fejle i deres forsøg.
- Lad eleverne tage del i og have indflydelse på undervisningen (fx ved at give eleverne mulighed for at komme med input, fx i form af egne erfaringer, overvejelser og ideer, der knytter sig til det pågældende arbejde).

¹ Pointerne er hentet fra EVAs vidensnotat om undervisningsdifferentiering i grundskolen. For uddybning af elementerne henvises der til dette notat.

3

Afprøvning:

Herefter gennemfører I undervisningen med brug af de planlagte undervisningsdifferentierende elementer. Ønsker I at arbejde systematisk med undervisningsdifferentiering, kan det også være en god idé at udvikle 2-3 konkrete evalueringspunkter, som I løbende følger op på. Det kan fx være:

- Hvorvidt det undervisningsdifferentierende element skaber den forventede motivation hos de forskellige elever?
- Hvordan det føles at arbejde med det undervisningsdifferentierende element? Og om I som lærer, pædagog eller andet føler jer klædt på til at arbejde med undervisningsdifferentiering?
- Om det undervisningsdifferentierende element bidrager til, at alle elever bliver tilpas fagligt udfordrede
- Mv.

I kan selv følge op på evalueringspunkterne, men I kan også alliere jer med en kollega/leder og bede vedkommende observere undervisningen med fokus på de valgte punkter. I kan også inddrage eleverne, fx ved at bede dem forholde sig til de evalueringspunkter, der handler om dem. I kan fx spørge eleverne om følgende:

- Var det spændende at arbejde med x?
- Var det en sjov måde at lære på?
- Følte du dig fagligt udfordret?
- Mv.